



Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2025 - 2028

Samenwerken aan gezondheid



Inhoud

- **Wat is de landelijke nota gezondheidsbeleid?**
- **Uitgangspunten proces & inhoud**
- **Visie op gezondheid**
- **Opbouw van een hoofdstuk**
- **Hoofdstukken**
- **Hoe nu verder?**
- **Vragen**



Wat is de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid?

- Wet Publieke Gezondheid (art. 13), elke 4 jaar LNG
- Vorige nota inmiddels afgelopen (2020 – 2024)
- Prioritaire opgaven o.a. gebaseerd op Volksgezondheid Toekomst Verkenning (RIVM)
- Is strategisch kader voor lokaal gezondheidsbeleid en overkoepelend kompas
- Gemeenteraad stelt lokale nota vast 2 jaar na LNG, GGD doet vaak voorzet of coördineert

Uitgangspunten – proces

- Landelijke nota gezondheidsbeleid wordt opgesteld door VWS
- Gedragen nota, zowel intern VWS als extern
- Projectteam met VNG en GGD GHOR NL
- Klankbordgroepen via VNG en GGD GHOR NL

Context tav proces

- *Val Rutte IV (juli 2023) en Schoof 1 (juni 2025)*
- *GALA, IZA, AZWA, Preventieakkoord etc*

Totstandkoming nota

- Belronde met gemeenten; waar hebben zij behoefte aan
- Brede bijeenkomst met experts
- Input door en afgestemd met alle dossierhouders
- Projectteam met VNG en GGDGHOR NL
- Klankbordgroepen via VNG en GGDGHOR NL
- Werkgroep Impact op Gezondheid (SZW, IenW, BZK, Fin, OCW, LNVN, EZK,)
- Overleggen met staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport



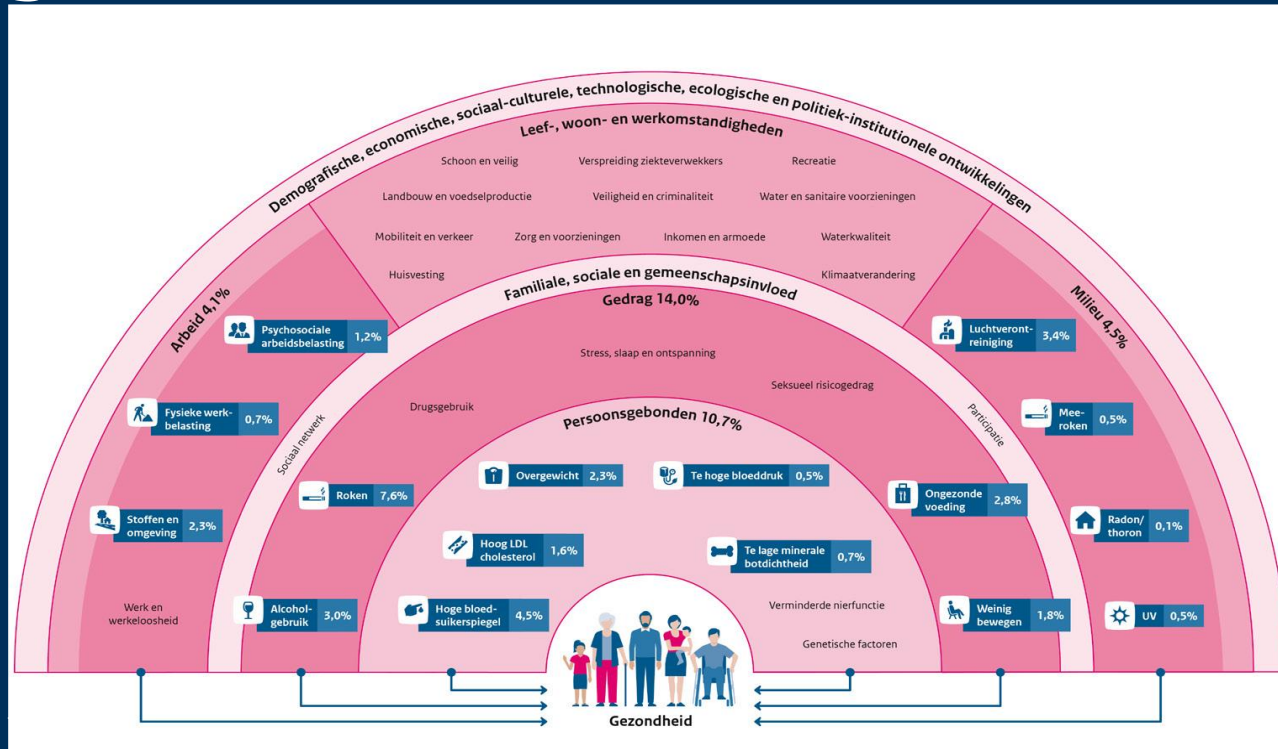
Uitgangspunten – inhoud

- Aansluiten bij wat er al is (plannenlast)
- Verwijzing naar akkoorden, programma's (niet dubbelop), punten AZWA tav volksgezondheid (D5/D6) zitten erin
- Nadruk op wat gemeenten helpt met o.a.:
 - *Nadruk op gezondheid in alle beleidsdomeinen (samenwerking)*
 - *Input op het HOE (voorbeelden)*
 - *Samenhang akkoorden (infographic)*

Visie op gezondheid: vertrekpunt

- Gezondheid vormt de basis voor welzijn, participatie en brede welvaart.
- Nederland in de top 10 van gezondste landen ter wereld
- Om deze positie te houden is betere voorbereiding op grote gezondheidsopgaven nodig (VTV 2024).
 - de vergrijzing
 - de ongelijke kansen op gezondheid
 - veranderingen in leefstijl jongeren
 - stijging zorgvraag en tekort zorgpersoneel
 - gezonde inrichting leefomgeving
- *integrale aanpak en samenwerking tussen verschillende partijen is nodig, met een verschuiving in focus van ziekte en zorg naar gezondheid en welzijn, en naar meer balans tussen individueel en collectief*

Visie op gezondheid: Brede determinanten gezondheid



Visie op gezondheid: Uitgangspunten Publieke Gezondheid



1.

Gezondheid in alle
beleidsdomeinen



2.

Van ziekte en zorg naar
gezondheid en welzijn



3.

Verbinding tussen het sociale,
het welzijns- en het
gezondheidsdomein



4.

Werken vanuit leefomgevingen
met de Samenhangende
preventiestrategie



5.

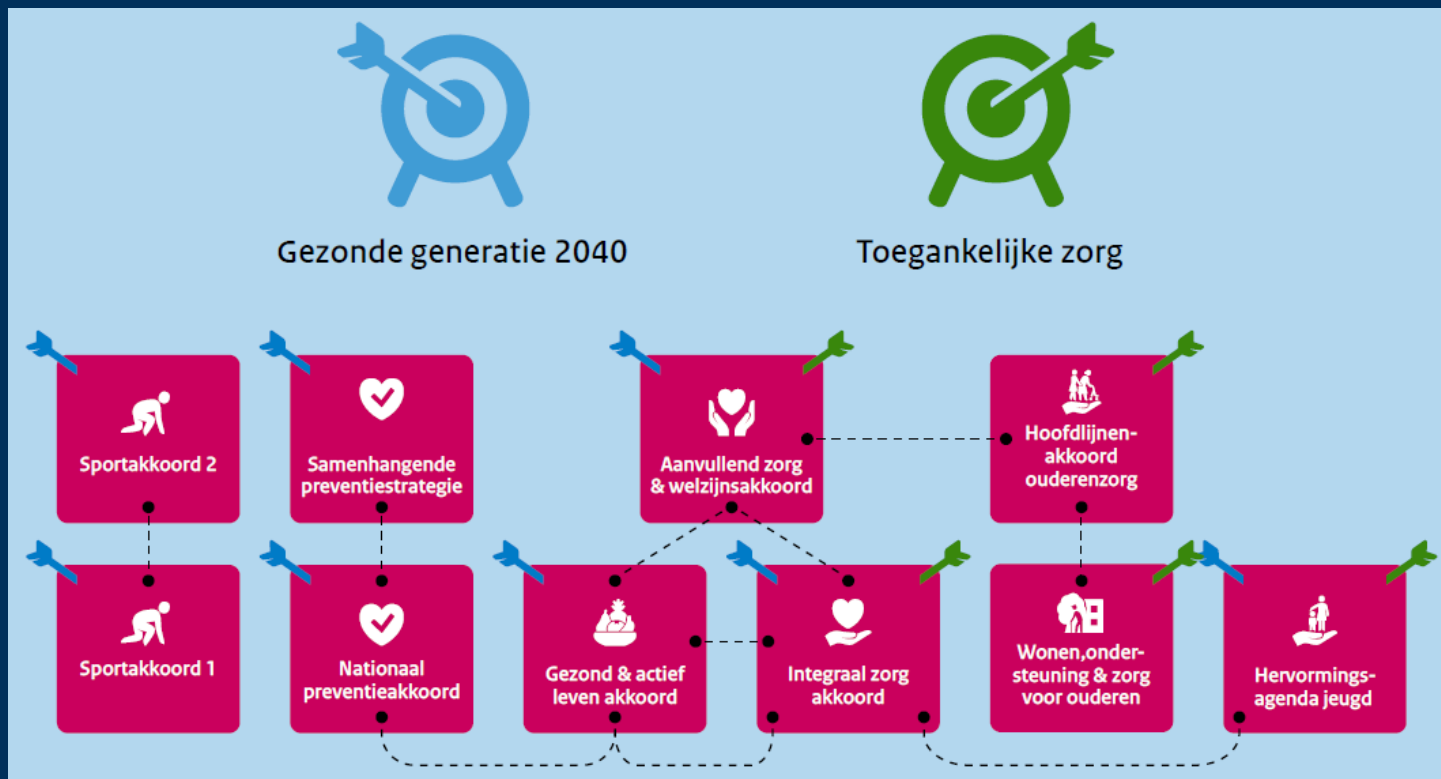
Van incidenteel naar structureel:
een toekomstbestendig
gezondheidsstelsel



6.

Naar een investerings-
model voor preventie

Visie op gezondheid: Samenhang akkoorden





Opbouw hoofdstuk

- Wat zijn de opgaven?
- Huidige beleidsinzet vanuit het rijk
- Wat wordt de extra beleidsinzet vanuit het rijk?
- Wat wordt de extra beleidsinzet vanuit gemeenten?
- Sluit af met ambities & acties op rijks, regionaal en lokaal niveau

Hoofdstukken

Gebaseerd op gezondheidsopgaven VTV

- Kansrijk opgroeien
- Gezondheidsachterstanden terugdringen
- Mentale gezondheid
- Vitaal ouder worden
- Gezonde leefomgeving

Extra aandacht voor

- Seksuele gezondheid
- Dalende vaccinatiegraad
- (Wet) suïcidepreventie



Kansrijk Opgroeien

Opgave

- Kinderen een kansrijke start bieden
- Taalontwikkeling
- Dalende vaccinatiegraden
- Overgewicht en obesitas
- Roken, alcohol, drugs en gokken
- Bijziendheid: een onzichtbare epidemie
- Gehoorschade

Extra beleidsinzet gemeenten

- In alle regio's samenwerkingsafspraken ketenaanpak Kansrijke Start

Acties lokaal/regionaal bijv:

In 2026 heeft elke gemeente en regio een structurele coalitie

Kansrijke Start met samenwerkingsafspraken tussen medisch, sociaal en informeel domein, en passende interventies.

■ Met de structurele *middelen* vanuit het AWZA zetten alle gemeenten structureel in op (het intensiveren van) **Nu Niet Zwanger**.

■ Op de lange termijn is de ambitie dat elke gemeente of regio een **Integrale Gezinspoli** heeft.

■ Van 2027 t/m 2029 werken gemeenten aan de domeinoverstijgende aanpak **Rookvrije Start**.

■ Lokale overheden verbinden beleid rond **Kansrijke Start** met andere beleidsterreinen (de leefomgeving, armoedebeleid, de Hervormingsagenda Jeugd) en de koppeling met de sociale basis en stevige lokale teams.

Kansrijk Opgroeien

- De ambitie is **vaccinatiegraden te verhogen** en landelijk de vaccinatiegraadoelstellingen van de WHO te halen. Gemeenten zetten extra in op de toegankelijkheid van vaccinaties door het opzetten van een pilot binnen de G4-gemeenten, gericht op het uitbreiden en intensiveren van de wijkgerichte vaccinatieaanpak. Geleerde lessen uit de pilot worden landelijk gedeeld, zodat alle gebieden met een lage vaccinatiegraad deze kunnen benutten.
- Gemeenten zetten in op voorkomen en **terugdringen van overgewicht** o.a. met de JOGG-aanpak of programma's als Gezonde Kinderopvang, Gezonde School en het gebruik van kennis en tools en interventies uit het Loket Gezond Leven.
- Met middelen vanuit AZWA zetten alle gemeenten in op de **ketenaanpakken overgewicht** en de doorontwikkeling tot basisfunctionaliteit. De handreiking ketenaanpakken overgewicht kinderen en volwassenen kan hierbij helpen.
- Gemeenten en GGD'en geven voorlichting, zetten erkende interventies in en monitoren ontwikkelingen rondom gehoorschade door relevante vragen op te nemen in de lokale Gezondheidsmonitor Jeugd. GGD'en geven ook gevolg aan de afspraken die gemaakt zijn in het convenant **Preventie gehoorschade** versterkte muziek.
- Gemeenten jagen de **rookvrije generatie** aan door roken en vaperen lokaal terug te dringen, bijvoorbeeld met rookvrije ambassadeurs in de wijk en het bevorderen van rookvrije omgevingen
- Met voorlichting, kennisuitwisseling, integrale preventieprogramma's, toezicht en handhaving dringen gemeenten het **alcoholgebruik** onder jongeren terug.
- Met effectieve integrale drugspreventie-activiteiten zoals OKO en Helder op School werken gemeenten samen met o.a. GGD'en, verslavingszorg en scholen om het **drugsgebruik** onder jongeren te verminderen.
- In 2026 heeft het Rijk met de helft van de studentensteden concrete afspraken gemaakt over verantwoord **middelengebruik**.

Gezondheids- achterstanden terugdringen

Opgave

- Terugdringen van gezondheidsachterstanden
- Gezondheid van vrouwen
- Beperkte gezondheidsvaardigheden
- Sociale basis als fundament voor gezondheid en welzijn

Extra beleidsinzet gemeenten

- Terugdringen van gezondheidsachterstanden
- Seksuele gezondheid
- Een actievere samenleving

Acties lokaal/regionaal

- Gemeenten **stimuleren dagelijks bewegen** door randvoorwaarden te creëren, bewustzijn te vergroten en te zorgen voor een toegankelijk sport-, speel- en beweegaanbod dat aansluit bij diverse (kwetsbare) doelgroepen.
- In 2026 zet 65% van de gemeenten **beweegcoaches of buurtsportcoaches** in voor mensen met een beperking, chronische aandoening of gedragsproblematiek (2023: 60% beweegcoaches, 62% buurtsportcoaches).
- Samen met zorgverzekeraars en andere partijen ontwikkelen en voeren gemeenten lokaal een **domeinoverstijgende aanpak** uit om gezondheidsachterstanden terug te dringen. Met AZWA middelen gebeurt dit specifiek in twintig stedelijke focusgebieden via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.
- In 2026 beschikt elke gemeente over een **wijkgerichte aanpak** om gezondheidsachterstanden te verminderen,

Mentale Gezondheid

Opgave

- Mentale gezondheid onder druk
- Suïcidepreventie

Extra beleidsinzet gemeenten

- Lokaal en domeinoverstijgend de mentale gezondheid verbeteren
- Beweging en sport voor mentale gezondheid
- Suïcidepreventie

Acties lokaal/regionaal

- Gemeenten blijven werken aan het versterken van de **mentale veerkracht** van mensen vanuit een domeinoverstijgende benadering (zie afspraken GALA en AZWA).
- Gemeenten **werken regionaal samen** vanuit een brede, structurele en samenhangende aanpak suïcidepreventie.
- **(Zorg)professionals en organisaties** vergroten hun kennis en inzicht in de factoren die de mentale gezondheid beïnvloeden en kunnen leiden tot suïcidale gedachten of suïcides en hoe preventief te handelen.
- Op basis van deze nota werken gemeenten aan een **brede en samenhangende aanpak van suïcidepreventie**. Zij verbinden daarbij verschillende beleidsdomeinen en geven extra aandacht aan risicogroepen.

Vitaal ouder worden

Opgave

- Vitaliteit behouden en bevorderen
- Valrisico
- Eenzaamheid
- Dementie

Extra beleidsinzet gemeenten

- Bewustwording en preventie van dementie

Acties lokaal/regionaal

- Gemeenten zetten een langlopende **lokale aanpak tegen eenzaamheid** op.
- Samen met partners voeren gemeenten de ketenaanpak **valpreventie** uit, met duurzame samenwerking tussen het medisch en sociaal domein en sport- en beweegaanbieders. Hierbij horen passende interventies en een beweegaanbod voor ouderen.
- Gemeenten werken met zorgverzekeraars en andere partijen in de regio aan **domeinoverstijgende samenwerking** op het gebied van (preventie van) dementie.
- Gemeenten maken **digitaal inzichtelijk** welke valpreventie-interventies en beweegmogelijkheden lokaal en regionaal beschikbaar zijn, bijvoorbeeld via sociale kaarten of online platforms.
- Samen met de GGD vergroten gemeenten de bewustwording over **breingezondheid en dementiepreventie**, afgestemd op de behoeften van verschillende groepen inwoners

Gezonde Leefomgeving

Opgave

- Bewegen, ontmoeten en sporten
- Voedselverleidingen
- Groen
- Gezondheidsrisico's
- Aandacht voor een gezonde ruimtelijke ontwikkeling is een integrale opgave

Extra beleidsinzet gemeenten

- Momentum benutten
- Gezondheid meenemen bij opstellen omgevingsvisie en planvorming
- Kennis inzetten
- Gezonde woningen en wijken bouwen
- De gezonde voedselomgeving
- Beweegvriendelijke leefomgeving
- Groene wijken realiseren
- Gezondheidsrisico's tegengaan
- Klimaatverandering
- Schone Lucht Akkoord
- Community buildings voor ouderen

Gezonde Leefomgeving

Acties lokaal/regionaal

- Gemeenten gebruiken de **expertise van GGD'en** voor advies over Omgevingswet-instrumenten (zoals omgevingsvisies, omgevingsplannen en vergunningen).
- Gemeenten stellen met partners een lokaal **integraal hitteplan** op waarbij het fysieke en sociale domein samenwerken.
- Gemeenten en ontwikkelaars worden uitgedaagd **integrale programma's** van eisen op te stellen waarin klimaatadaptatie, duurzaamheid en gezondheid samenkomen. Ze gebruiken handvatten om nieuwe gezondheidsrisico's te voorkomen en stimuleren bewegen en ontmoeten bij gebiedsontwikkeling en de bouw van geclusterde woningen.
- Gemeenten die deelnemen aan het **Schone Lucht** Akkoord voeren de maatregelen uit en beschermen gevoelige groepen. Het Rijk roept andere gemeenten op om ook mee te doen.

Hoe nu verder?

- Gemeenteraadsverkiezingen maart 2026
- Input voor college onderhandelingen: veel raakvlakken met andere domeinen dan VGZ
- Top of mind wethouder volksgezondheid
- Advies- en kennisrol GGD benutten (regionaal/lokaal)
- Betrekken lokale stakeholders bij vormgeving/uitvoering nota
- Gebruik landelijke nota ter inspiratie voor kaders, ideeën en richting
- Landelijke kennisuitwisseling

Vragen?

- Vragen of aandachtspunten t.a.v. proces of inhoud?
- Ideeën voor vervolg?
- Overige vragen of opmerkingen?

